

PRÁCE S ATLASEM

Celkem 30 bodů

Pomůcky: psací potřeby, pravítko, kalkulačka, Školní atlas světa (Kartografie Praha, a. s.)

1

6 bodů

Vždy z jednoho pojmu z prvního, druhého a třetího řádku můžeme sestavit trojice horských celků – měst – vodstva, které váže dohromady společné území jednoho státu.

Spojte následující pojmy do logických trojic.

1. řádek: Elborz, Asír, Aragac, Maskat, Karatau
2. řádek: Jerevan, Teherán, Karaganda, Dubajy (Dubaj), Makka (Mekka)
3. řádek: Namak, Sevan, Tengiz, Rudé moře, Ománský záliv

1:

2:

3:

4:

5:

V prvním řádku se jeden pojem logicky svým charakterem odlišuje od zbylých čtyř. **Určete, který to je, a zdůvodněte, proč.**

2

5 bodů

Tvarová podobnost geografických objektů bývá nazývána odborným termínem (jednoslovným pojmem), který je odvozený od názvu jednoho z ostrovů v jihovýchodní Asii. Tento ostrov protíná rovník. Ostrov je velmi tvarově podobný jednomu většímu ostrovu ležícímu v jeho blízkosti na západ od něj.

a) Určete název obou těchto navzájem tvarově podobných ostrovů.

b) Napište názvy dvou souostroví, kterých jsou tyto dva ostrovy součástí.

KRAJSKÉ KOLO

KATEGORIE D

c) Napište název státu, který se na ostrovech rozkládá.

Nápověda: Čím je menší měřítko mapy, k tím většímu zjednodušení tvaru zobrazovaných objektů dochází. Pro správné řešení úlohy a) je třeba zvolit mapu co možná největšího měřítko.

3 **5 bodů**

Přiřaďte k sobě oblast a hlavní pěstovanou plodinu či produkt:

1) čaj	A) Kavkaz	1	<input type="text"/>
2) vinná réva	B) Moluky	2	<input type="text"/>
3) koření	C) Jáva	3	<input type="text"/>
4) kaučuk	D) Malajský poloostrov	4	<input type="text"/>
5) kokos	E) Negros	5	<input type="text"/>

4 **5 bodů**

Uveďte, které Asijské státy jsou významnými vývozci energetických surovin tak, že export energetických surovin z nich přesahuje 30 mld. USD. Výpočtem doložte pravdivost svého tvrzení.

5 **9 bodů**

Austrálie a Nový Zéland jsou země s celou řadou významných přírodních památek. Níže je uvedeno 5 stručných charakteristik vybraných národních parků a přírodních památek, které jsou pod ochranou organizace UNESCO.

KRAJSKÉ KOLO

KATEGORIE D

a) S pomocí atlasu určete názvy těchto národních parků a přírodních památek

b) U těch, které se nacházejí na území Austrálie, určete stát nebo teritorium, na jehož území leží.

tropický deštný prales na poloostrově
poblíž správního střediska teritoria

pohoří v subtropickém pásu v zázemí
největšího města země

polopouštní oblast s obrovskými skalními
monolity poblíž geografického středu země

pobřežní oblast ostrova, která představuje
jedinečný systém zálivů a jezer

písečný ostrov pokrytý pralesy i sladkovodními
jezery u východního pobřeží země

PÍSEMNÝ TEST GEOGRAFICKÝCH ZNALOSTÍ

Celkem 40 bodů

Pomůcky: psací potřeby

6

5 bodů

a) Tři asijská velkoměsta

Níže jsou uvedeny charakteristiky tří asijských velkoměst.

Určete, o která velkoměsta se jedná.

Město ležící téměř na rovníku je zároveň samostatným státem s převahou čínského obyvatelstva. Je významným dopravním uzlem na cestě mezi Austrálií a Evropou. Proslulo mimo jiné přísnými zákony. V posledních desetiletích zažívá veliký rozmach cestovního ruchu.

Bývalé hlavní město muslimské země leží téměř na obratníku Raka na pobřeží Indického oceánu blízko delty jedné ze dvou největších řek jižní Asie. Město je významným přístavem a jeho počet obyvatel již v současnosti přesahuje 10 miliónů.

Město leží na úpatí pohoří, které ho odděluje od Středozemního moře. V minulosti patřilo k hlavním centrům orientálního světa a proslavilo se například významným stejnojmenným obchodním artiklem z oblasti textilního průmyslu. Nyní se často objevuje ve zpravodajských relacích věnovaných zahraniční politice.

b) Posuďte pravdivost tvrzení, která se týkají všech tří uvedených velkoměst:

Hospodářský rozkvět měst podmínila skutečnost, že se jedná o námořní přístavy.

Všechna tři velkoměsta leží mezi rovníkem a 30° s. š.

Všechna tři města se nacházejí na Blízkém východě.

Dva ze států, v nichž dvě uvedená velkoměsta leží, spolu sousedí (mají společnou státní hranici).

ANO x NE

KRAJSKÉ KOLO

KATEGORIE D

7

5 bodů

Spojte závislá území do dvojic s mateřskými zeměmi, kterým tato území náleží.

závislá území: Nová Kaledonie, Guam, Velikonoční ostrov, Vánoční ostrov, Cookovy ostrovy
mateřská země: Francie, Chile, Austrálie, Spojené státy americké, Nový Zéland

8

5 bodů

Skupina asijských států je někdy označována jako takzvaní „asijsťáci“.

Vyjmenujte čtyři země, které do skupiny těchto zemí patří již od 80. let 20. století.

Jak jinak ještě bývají označovány? Zdůvodněte, proč toto pojmenování získaly?

9

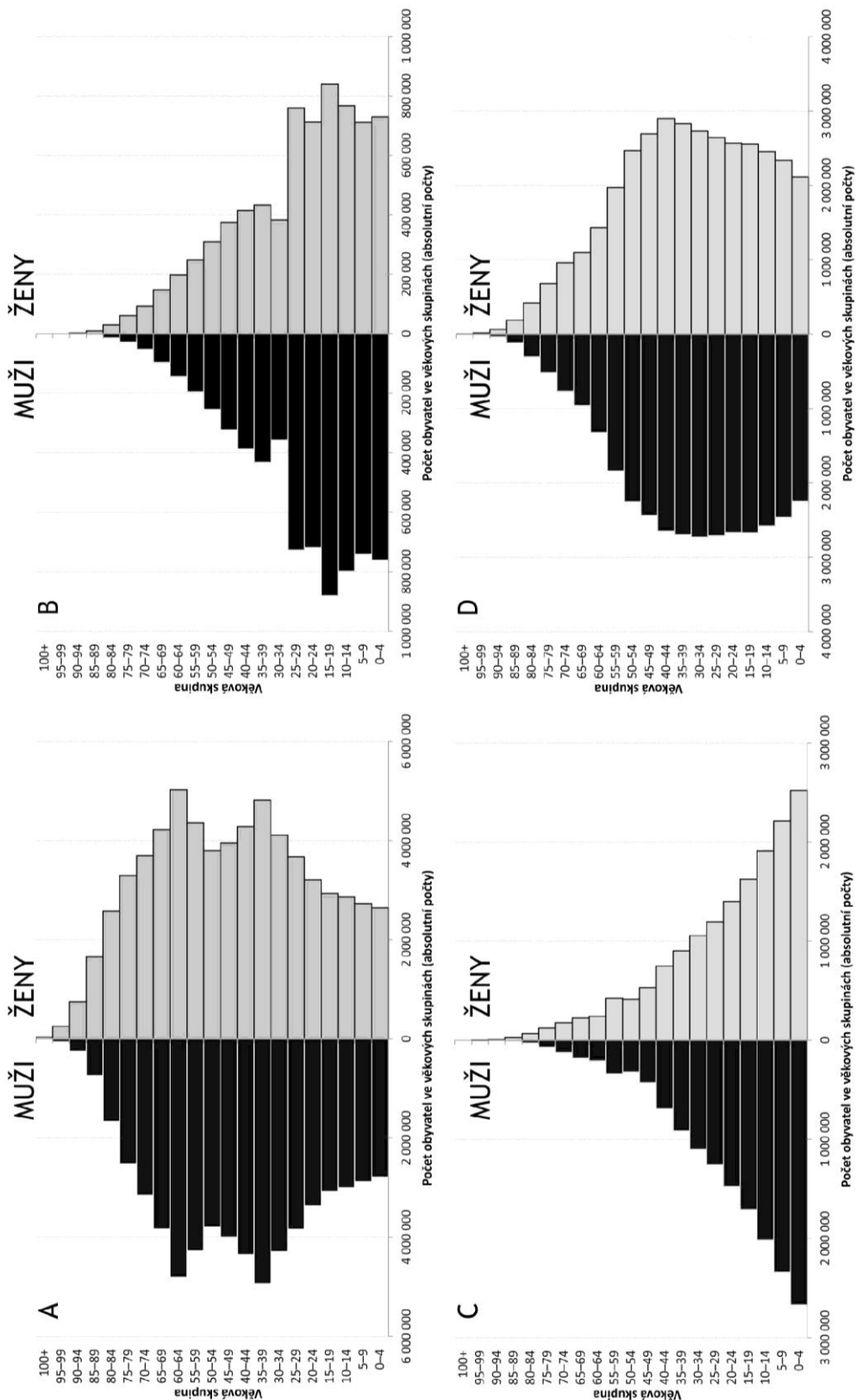
9 bodů

Věková pyramida je grafické vyjádření věkové struktury obyvatelstva. Znáznorňuje absolutní počet nebo relativní podíl mužů a žen v daném věku žijící k určitému časovému okamžiku na vymezeném území (např. státu, regionu, města apod.).

Na obrázcích vidíte 4 věkové pyramidy k roku 2010 čtyř asijských států: Irák, Japonsko, Kambodža a Thajsko. **Určete, která pyramida (A–D) náleží kterému státu.**

Stát	Věková pyramida
Irák	
Japonsko	
Kambodža	
Thajsko	

KRAJSKÉ KOLO KATEGORIE D

KRAJSKÉ KOLO

KATEGORIE D

Zodpovězte následující otázky, týkající se čtyř asijských zemí a jejich věkových pyramid:

Ve které zemi žije více osob důchodového věku (65 a více let) než dětí ve věku 0–14 let?

Ve které zemi je nejnižší průměrný věk žijících osob?

Ve které zemi je nejvyšší průměrný počet dětí narozených jedné ženě?

Nepravidelné tzv. „zářezy“ ve věkové struktuře, které jsou patrné i na některých obrázcích věkových pyramid výše, nejsou výsledkem přirozeného demografického vývoje a bývají v přímé či nepřímé souvislosti s válkami (zejména pokles porodnosti během válečného konfliktu, naopak zvýšení počtu narozených dětí po skončení války). U jedné věkové pyramidy na obrázku výše se projevuje specifický zářez, který nesouvisí ani s jednou ze světových válek 20. století.

Poznáte, o které věkové struktuře z uvedených zemí A–D je řeč? Co tuto deformaci věkové struktury z největší části způsobilo (jaký faktor to byl)?

10

2 body

Monarchií v čele s panovníkem s dědičným královským titulem je (zakroužkuj):

- a) Nepál c) Malajsie
b) Japonsko d) Kambodža

11

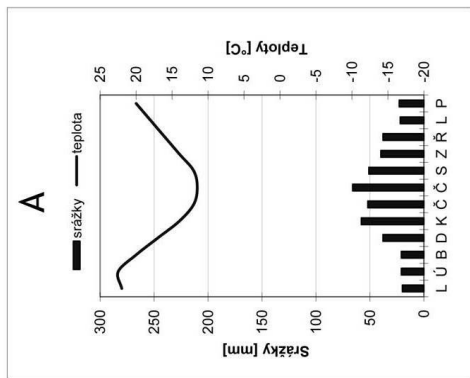
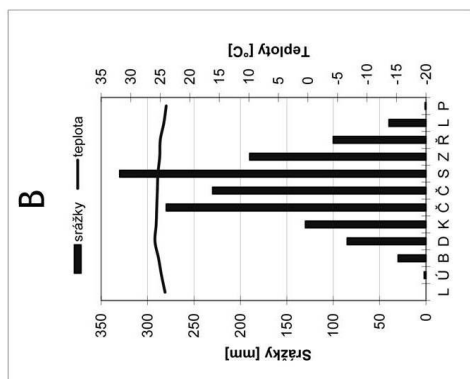
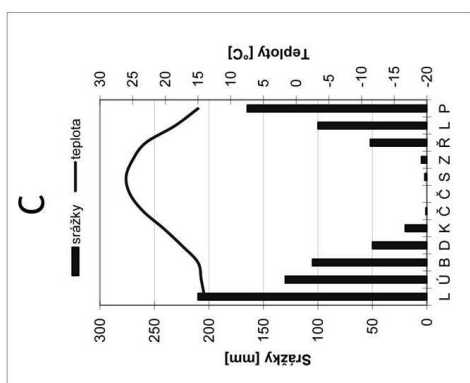
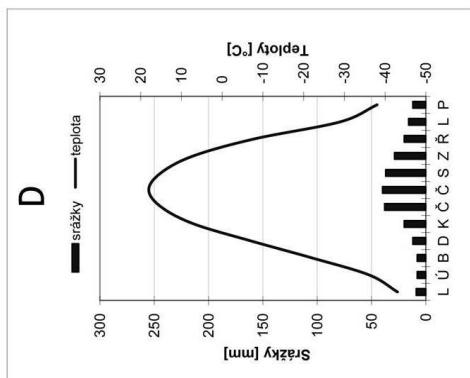
10 bodů

Níže je uvedeno osm grafů – čtyři klimadiagramy se znázorněním klimatických charakteristik (A–D) a čtyři hydrogramy odtoku (1–4) pro čtyři různá povodí: Jordán, Lena, Mekong a Murray. **Přiřaďte ke každému povodí řeky odpovídající odtokovou charakteristiku a klimadiagram.**

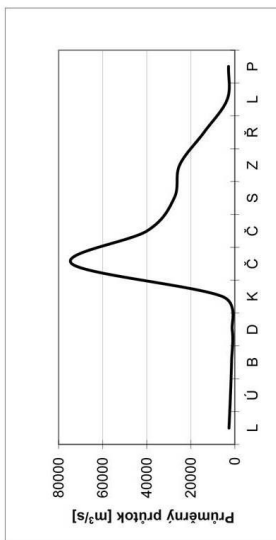
<i>Povodí</i>	<i>Klimadiagram</i>	<i>Hydrogram</i>		
Jordán	<table border="1"><tr><td> </td></tr></table>		<table border="1"><tr><td> </td></tr></table>	
Lena	<table border="1"><tr><td> </td></tr></table>		<table border="1"><tr><td> </td></tr></table>	
Mekong	<table border="1"><tr><td> </td></tr></table>		<table border="1"><tr><td> </td></tr></table>	
Murray	<table border="1"><tr><td> </td></tr></table>		<table border="1"><tr><td> </td></tr></table>	

KRAJSKÉ KOLO

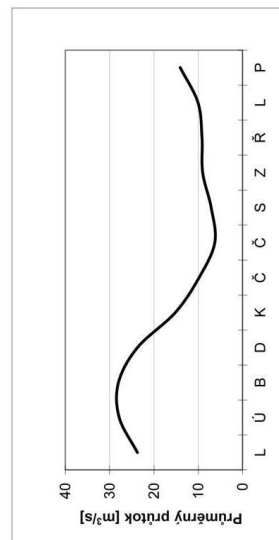
KATEGORIE D

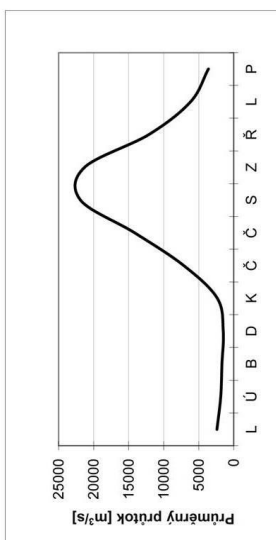
2

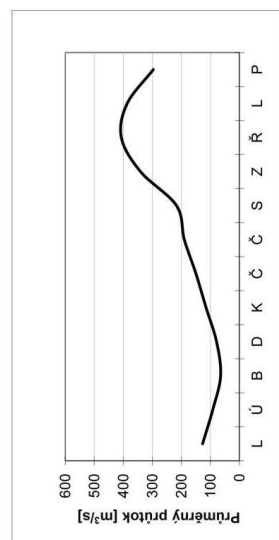
4

1

3

KRAJSKÉ KOLO

KATEGORIE D

Pro kterou ze čtyř výše uvedených řek platí následující charakteristika?

Jak se jmenuje jezero zmíněné v charakteristice povodí?

Řeka teče poledníkovým směrem. Plocha povodí se blíží milionu km². Na horním toku je hlavním zdrojem vodnosti voda z tajících ledovců. Při pravidelných povodních na dolním toku část vody odtéká do rozlehlého jezera, které pak nadlepšuje průtok na začátku sušší části roku.

12

2 body

Vyberte z nabídky asijských států ty, které mají přístup k moři, tj. jejich státní hranici alespoň z části omývá některé moře:

Afghánistán, Bhútán, Gruzie, Jordánsko, Kambodža, Kazachstán, Kuvajt, Laos, Myanmar (Barma), Uzbekistán

13

2 body

Kartogram znázorňuje rozložení určité charakteristiky podle vybraných asijských států. Čím tmavší barva, tím vyšší intenzita daného jevu (šrafura vyjadřuje chybějící údaje).
O kterou charakteristiku se jedná? (zakroužkujte)

- A
Podíl vyznavačů buddhismu z celkové populace státu (v %).
- B
Hustota železniční sítě, tj. délka železničních tratí ku rozloze státu (km/1 000 km²).
- C
Podíl těžebního průmyslu na tvorbě HDP (v %).
- D
Úhrnná plodnost (počet dětí na jednu ženu).

PRAKTICKÁ ČÁST

Celkem 30 bodů

Pomůcky: psací potřeby, pravítko, kalkulačka,
Česká republika: sešitový atlas pro základní školy a víceletá gymnázia (Kartografie Praha, a. s.)

GEOGRAFICKÁ EXKURZE PO SEVERU ČECH

Geografové si svoje názory a poznatky často vyměňují na odborných konferencích. Do Česka se právě sjela skupina geografů z různých evropských zemí a 20 účastníků se přihlásilo na jednodenní geografickou exkurzi po severu Čech. Připravte pro tuto skupinu geografů exkurzi tak, abyste se pohybovali výhradně po území buďto Ústeckého nebo Libereckého kraje.

Exkurze by měla splňovat tyto předpoklady:

- 1) Odborná geografická exkurze není výlet cestovní kanceláře, a proto není potřeba za každou cenu navštívit věhlasné památky. Cílem exkurze je představit účastníkům charakteristický obraz území, včetně jeho krás, ale i problémů.
- 2) Exkurze se bude odbývat výhradně po území Ústeckého nebo Libereckého kraje. Zvolte si pouze jeden z těchto krajů. Pokud se v některém z nich nachází vaše škola, musíte si vybrat ten druhý. Pozor, pokud si vyberete ten kraj, ve kterém se nachází vaše škola, je řešení celé úlohy neplatné!
- 3) Vyjedete z krajského města, kde budou účastníci ubytováni. Nemusíte se do něj ale již vracet, pokud nechcete.
- 4) Exkurzi budete realizovat autobusem, ale nesmíte ujet více než 200 km.
- 5) Během exkurze je v plánu udělat 5 zastávek (počet 5 může zahrnovat i prohlídku v místě konečné zastávky).
- 6) Během exkurze ukážete odborníkům krajiny typické pro daný region.
- 7) Během exkurze navštívíte minimálně jedno město (sídlo větší než 3 000 obyvatel).
- 8) Během exkurze navštívíte minimálně jedno místo, odkud bude dobrý rozhled do kraje. Na toto místo dojdete pěšky, celá pěší cesta (tam i zpět) však nesmí přesáhnout 5 km.

K řešení budete potřebovat atlas České republiky.

Pokud si nevíte rady, prohlédněte si v rámečku na konci úlohy příklad obdobného řešení pro Jihočeský kraj.

14

0 bodů

Nejprve napište, který ze dvou krajů (Ústecký nebo Liberecký) jste si zvolil(a).

KRAJSKÉ KOLO
KATEGORIE D

15

27 bodů

Napište trasu geografické exkurze – vypište jednotlivé úseky a zastávky vaší trasy. U každé zastávky stručně zdůvodněte její volbu a napište, co konkrétně chcete odborníkům ukázat a proč.

16

3 body

Vymyslete atraktivní název pro exkurzi, který bude zároveň vystihovat to, co účastníci uvidí.

KRAJSKÉ KOLO

KATEGORIE D

Příklad řešení:

Jihočeský kraj – příklad exkurze bez návratu do místa zahájení cesty

Název exkurze: Krajina plná vody

Celkem ujetých kilometrů: 177

- 1. úsek České Budějovice – Třeboň;** zastávka v Třeboni, městská památková rezervace, centrum tradiční rybníkářské oblasti, CHKO a biosférická rezervace UNESCO Třeboňsko.
- 2. úsek Třeboň – Suchdol nad Lužnicí;** cestou výhled na rybníky spojený s výkladem o historiích rybníkářství v českých zemích; v zázemí Suchdola nad Lužnicí těžba písků a štěrkopísků (lomy).
- 3. úsek Suchdol nad Lužnicí – Tereziino údolí;** krajinný park a maloplošné chráněné území v údolí vodního toku Stropnice v podhůří Novohradský hor.
- 4. úsek Tereziino údolí – úpatí Vítkova kamene;** vrch Vítkův kámen 1 035 m n. m. poblíž vodní nádrže Lipno v prostoru rozvodí mezi Severním a Černým mořem. Výstup na Vítkův kámen (cesta tam i zpět do 5 km): výhled na vodní nádrž Lipno, vrch Kleť (1 084 m n. m., CHKO Blanský les), Novohradské hory, pohoří Šumava (CHKO a NP). Území bylo v roce 1938 okupováno Německem – výhled spojit s výkladem o dřívějším osídlení pohraničí českými Němci.
- 5. úsek úpatí Vítkova kamene – Český Krumlov;** cestou kolem papírny ve Větřní – výklad k jihočeskému průmyslu (papírenský, dřevozpracující, potravinářský); Český Krumlov jako památka zapsaná na seznamu světového dědictví UNESCO. Zde účastníci končí svou cestu.

Zdroj: Z. Pavlasová, S. Kučerová

PRÁCE S ATLASEM

Celkem 30 bodů

Pomůcky: psací potřeby, pravítko, kalkulačka, Školní atlas světa (Kartografie Praha, a. s.)

1 **6 bodů**

Vždy z jednoho pojmu z prvního, druhého a třetího řádku můžeme sestavit trojice tvarů horských celků – měst – vodstva, které váže dohromady společné území jednoho státu.

Spojte následující pojmy do logických trojic. *Za každou trojici jeden bod*

1. řádek: Elborz, Asír, Aragac, Maskat, Karatau
2. řádek: Jerevan, Teherán, Karaganda, Dubajy (Dubaj), Makka (Mekka)
3. řádek: Namak, Sevan, Tengiz, Rudé moře, Ománský záliv

- 1: Elborz – Teherán – Namak
- 2: Asír – Makka (Mekka) – Rudé Moře
- 3: Aragac – Jerevan – Sevan
- 4: Maskat – Dubajy (Dubaj) – Ománský záliv
- 5: Karatau – Karaganda – Tengiz

V prvním řádku se jeden pojem logicky svým charakterem odlišuje od zbylých čtyř. **Určete, který to je, a zdůvodněte, proč.**

Za správné určení 0,5 bodu, za vysvětlení 0,5 bodu.

Řešení: Aragac, jedná se o vrchol, v ostatní případech pojmy označují celá pohoří či hornatá území

2 **5 bodů**

Tvarová podobnost geografických objektů bývá nazývána odborným termínem (jednoslovným pojmem), který je odvozený od názvu jednoho z ostrovů v jihovýchodní Asii. Tento ostrov protíná rovník. Ostrov je velmi tvarově podobný jednomu většímu ostrovu ležícímu v jeho blízkosti na západ od něj.

a) Určete název obou těchto navzájem tvarově podobných ostrovů.

*Halmahera a Sulawesi
(možno též Celebes) (2b.)*

b) Napište názvy dvou souostroví, kterých jsou tyto dva ostrovy součástí.

Moluky a Velké Sundy (2b.)

KRAJSKÉ KOLO

KATEGORIE D

c) Napište název státu, který se na ostrovech rozkládá.

Nápověda: Čím je menší měřítko mapy, k tím většímu zjednodušení tvaru zobrazovaných objektů dochází. Pro správné řešení úlohy a) je třeba zvolit mapu co možná největšího měřítka.

Indonésie (1 b.)

3

5 bodů

Přiřad'te k sobě oblast a hlavní pěstovanou plodinu či produkt:

Za každou správně přiřazenou dvojici 1 bod

1) čaj	A) Kavkaz	1	C
2) vinná réva	B) Moluky	2	A
3) koření	C) Jáva	3	B
4) kaučuk	D) Malajský poloostrov	4	D
5) kokos	E) Negros	5	E

4

5 bodů

Uveďte, které Asijské státy jsou významnými vývozci energetických surovin tak, že export energetických surovin z nich přesahuje 30 mld. USD. Výpočtem doložte pravdivost svého tvrzení.

4 body za správně uvedený výpočet, 1 bod za správně vyjmenované státy.

Řešení: Na mapě Zahraniční obchod na s. 89 se uvádí, že 1 mm výšky sloupce grafu odpovídá ve Školním atlase světa od Kartografie Praha z roku 2011: 25 000 mil. USD, z roku 2004 a 2007: 6 000 mil. USD.

Výpočet: Aby přesáhl vývoz hodnotu 30 mld. USD = 30 000 mil. USD, musí být sloupec vyšší než 1,2 mm v atlase z r. 2011, více než cca 5 mm v atlase z r. 2004 a 2007.

Tomu odpovídají státy – pro r. 2011: Írán, Saudská Arábie, Spojené arabské emiráty, Rusko – pro r. 2004 a 2007: Saudská Arábie, Rusko

5

9 bodů

Austrálie a Nový Zéland jsou země s celou řadou významných přírodních památek. Níže je uvedeno 5 stručných charakteristik vybraných národních parků a přírodních památek, které jsou pod ochranou organizace UNESCO.

*5 bodů za správně určené národní parky a přírodní památky,
4 body za správně určení australských zemí*

KRAJSKÉ KOLO

KATEGORIE D

a) S pomocí atlasu určete názvy těchto národních parků a přírodních památek

b) U těch, které se nacházejí na území Austrálie, určete stát nebo teritorium, na jehož území leží.

tropický deštný prales na poloostrově
poblíž správního střediska teritoria

Kakadu – Severní teritorium

pohoří v subtropickém pásu v zázemí
největšího města země

Modré Hory – Nový Jižní Wales

polopouštní oblast s obrovskými skalními
monolity poblíž geografického středu země

Uluru-Kata Tjuta – Severní teritorium

pobřežní oblast ostrova, která představuje
jedinečný systém zálivů a jezer

Fjordland

písečný ostrov pokrytý pralesy i sladkovodními
jezery u východního pobřeží země

Fraserův ostrov – Queensland

PÍSEMNÝ TEST GEOGRAFICKÝCH ZNALOSTÍ

Celkem 40 bodů

Pomůcky: psací potřeby

6

5 bodů

a) Tři asijská velkoměsta

Níže jsou uvedeny charakteristiky tří asijských velkoměst.

Určete, o která velkoměsta se jedná. Za každé správně pojmenované město 1 bod

Město ležící téměř na rovníku je zároveň samostatným státem s převahou čínského obyvatelstva. Je významným dopravním uzlem na cestě mezi Austrálií a Evropou. Proslulo mimo jiné přísnými zákony. V posledních desetiletích zažívá veliký rozmach cestovního ruchu.

Bývalé hlavní město muslimské země leží téměř na obratníku Raka na pobřeží Indického oceánu blízko delty jedné ze dvou největších řek jižní Asie. Město je významným přístavem a jeho počet obyvatel již v současnosti přesahuje 10 miliónů.

Město leží na úpatí pohoří, které ho odděluje od Středozemního moře. V minulosti patřilo k hlavním centrům orientálního světa a proslavilo se například významným stejnojmenným obchodním artiklem z oblasti textilního průmyslu. Nyní se často objevuje ve zpravodajských relacích věnovaných zahraniční politice.

Singapur

Karáčí

Damašek
(Dimashq)

b) Posuďte pravdivost tvrzení, která se týkají všech tří uvedených velkoměst:

Za každé správně posouzené tvrzení 0,5 bodu

ANO x NE

Hospodářský rozkvět měst podmínila skutečnost, že se jedná o námořní přístavy.

Všechna tři velkoměsta leží mezi rovníkem a 30° s. š.

Všechna tři města se nacházejí na Blízkém východě.

Dva ze států, v nichž dvě uvedená velkoměsta leží, spolu sousedí (mají společnou státní hranici).

NE

NE

NE

NE

KRAJSKÉ KOLO

KATEGORIE D

7

5 bodů

Spojte závislá území do dvojic s mateřskými zeměmi, kterým tato území náleží.

závislá území: Nová Kaledonie, Guam, Velikonoční ostrov, Vánoční ostrov, Cookovy ostrovy
mateřská země: Francie, Chile, Austrálie, Spojené státy americké, Nový Zéland

Za každou správně určenou dvojici 1 bod

Řešení: Nová Kaledonie/Francie, Guam/Spojené státy americké,

Velikonoční ostrov/Chile, Vánoční ostrov/Austrálie, Cookovy ostrovy/Nový Zéland

8

5 bodů

Skupina asijských států je někdy označována jako takzvaní „asijské draci“.

Vyjmenujte čtyři země, které do skupiny těchto zemí patří již od 80. let 20. století.

Za každý stát 0,5 bodu: Tchajwan, Jižní Korea, Hongkong, Singapur

Jak jinak ještě bývají označovány? Zdůvodněte, proč toto pojmenování získaly?

Za určení názvu 1 bod (v případě uvedení NIZ i Asijské tygří stále jen 1 bod), za zdůvodnění 2 body. Řešení: NIZ (= nově industrializované země) ANEBO Asijské tygří

„Asijské draci“ jsou skupiny zemí ve východní a jihovýchodní Asii s rychlým hospodářským růstem, které se svojí životní úrovní a HDP rychle přiblížily k hospodářsky vyspělým zemím.

(Pro úplnost, ale pro získání 2 bodů již není nutné, aby soutěžící uváděli: Proces zprůměrnění (industrializace) proběhl ve dvou vlnách (od 70. až 80. let 20. stol. a od 90. let 20. stol.)

Označení „ekonomický tygr“ se v současnosti používá jako obecný termín pro státy s nadprůměrně rostoucí ekonomikou.

9

9 bodů

Věková pyramida je grafické vyjádření věkové struktury obyvatelstva. Znáznorňuje absolutní počet nebo relativní podíl mužů a žen v daném věku žijící k určitému časovému okamžiku na vymezeném území (např. státu, regionu, města apod.).

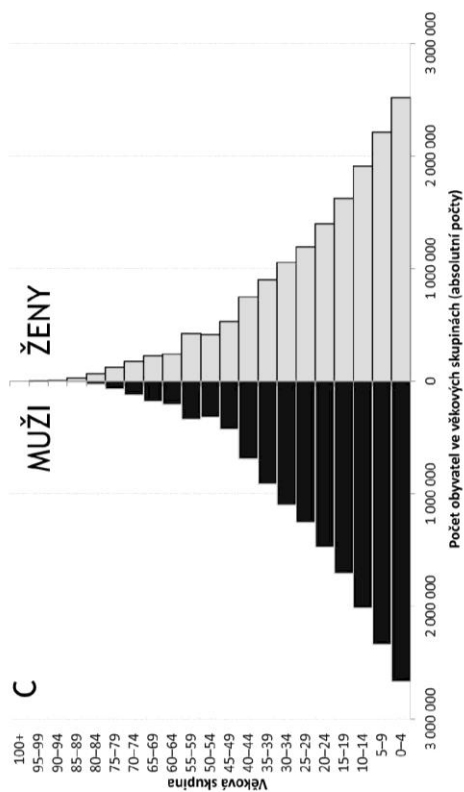
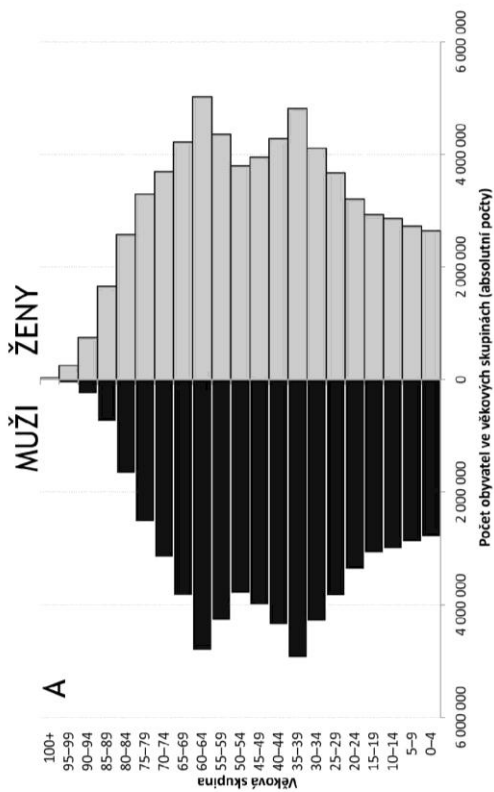
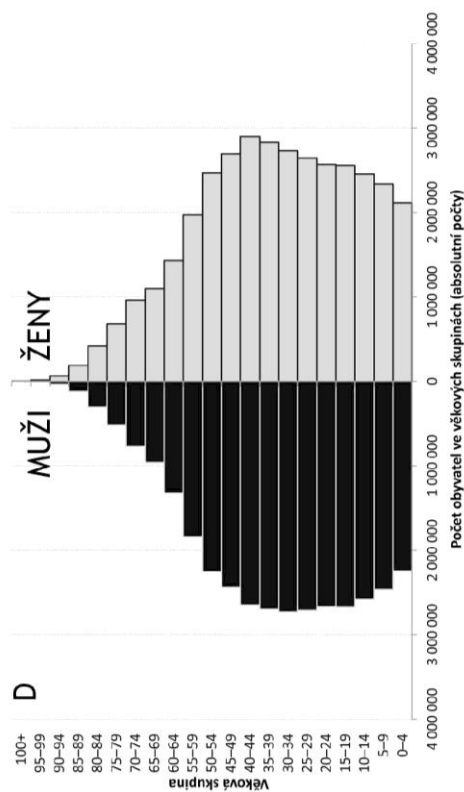
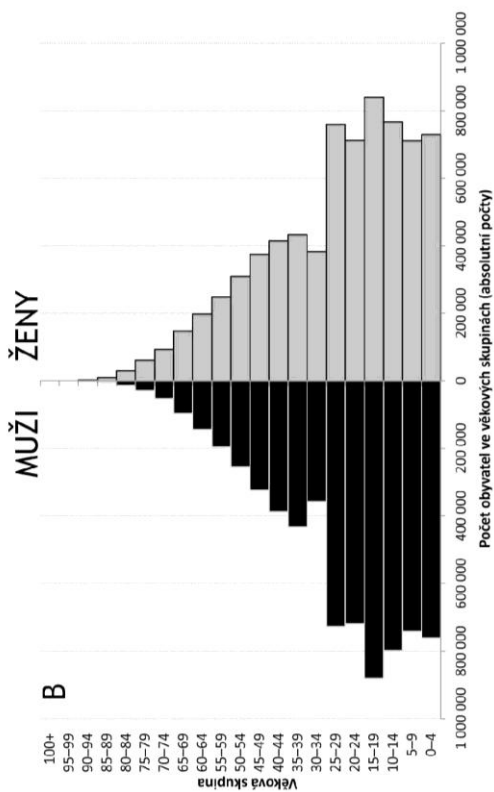
Za každou správně přiřazenou pyramidu 1 bod

Na obrázcích vidíte 4 věkové pyramidy k roku 2010 čtyř asijských států: Irák, Japonsko, Kambodža a Thajsko. **Určete, která pyramida (A-D) náleží kterému státu.**

Stát	Věková pyramida
Irák	C
Japonsko	A
Kambodža	B
Thajsko	D

KRAJSKÉ KOLO

KATEGORIE D

KRAJSKÉ KOLO

KATEGORIE D

Zodpovězte následující otázky, týkající se čtyř asijských zemí a jejich věkových pyramid:

Ve které zemi žije více osob důchodového věku (65 a více let) než dětí ve věku 0–14 let?

Japonsko (A)(1 b.)

Ve které zemi je nejnižší průměrný věk žijících osob?

Irák (C)(1 b.)

Ve které zemi je nejvyšší průměrný počet dětí narozených jedné ženě?

Irák (C)(1 b.)

Nepravidelné tzv. „zářezy“ ve věkové struktuře, které jsou patrné i na některých obrázcích věkových pyramid výše, nejsou výsledkem přirozeného demografického vývoje a bývají v přímé či nepřímé souvislosti s válkami (zejména pokles porodnosti během válečného konfliktu, naopak zvýšení počtu narozených dětí po skončení války). U jedné věkové pyramidy na obrázku výše se projevuje specifický zářez, který nesouvisí ani s jednou ze světových válek 20. století.

Poznáte, o které věkové struktuře z uvedených zemí A–D je řeč? Co tuto deformaci věkové struktury z největší části způsobilo (jaký faktor to byl)?

Řešení: Kambodža (B) (1 b.). Od roku 1975 do roku 1979 vládnoucí totalitní režim Rudých Khmerů (který násilnou cestou a vraždami zničil velkou část obyvatelstva, především z vyšších a středních vrstev)(1 b.)

10

2 body

Monarchií v čele s panovníkem s dědičným královským titulem je (zakroužkuj):

- a) Nepál c) Malajsie
b) Japonsko d) *Kambodža*

11

10 bodů

Níže je uvedeno osm grafů – čtyři klimadiagramy se znázorněním klimatických charakteristik (A–D) a čtyři hydrogramy odtoku (1–4) pro čtyři různá povodí: Jordán, Lena, Mekong a Murray.

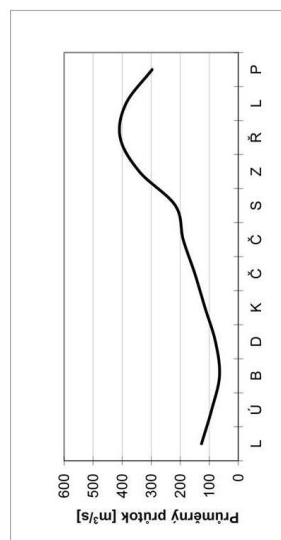
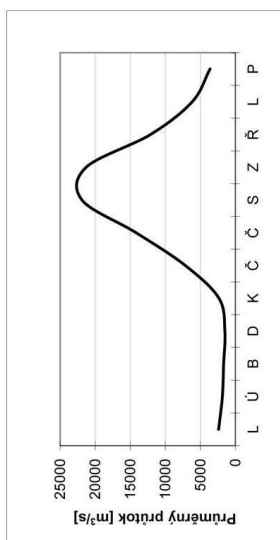
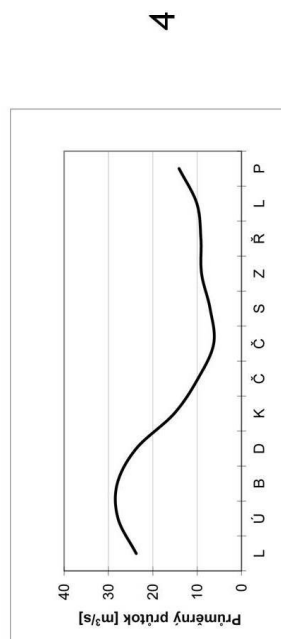
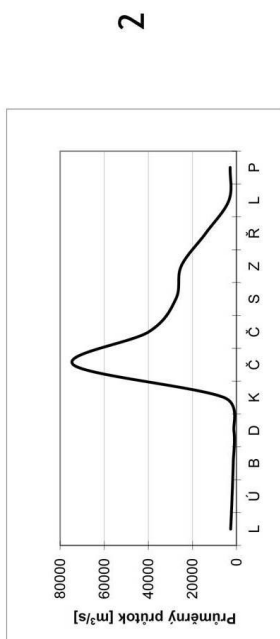
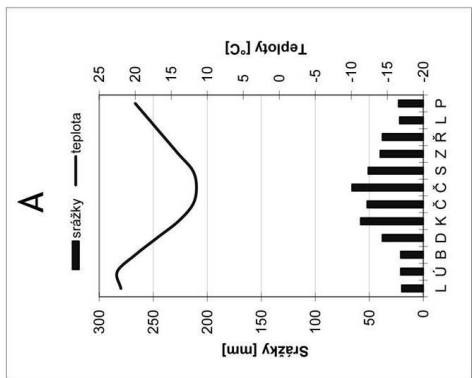
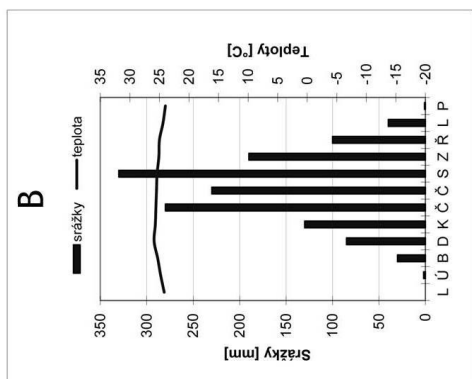
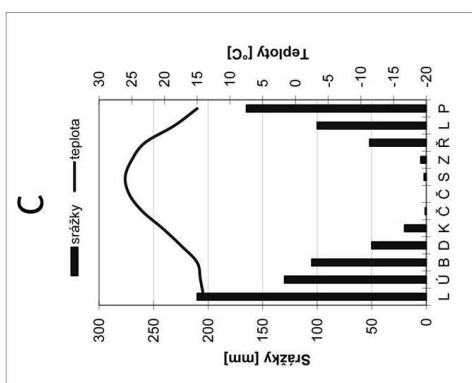
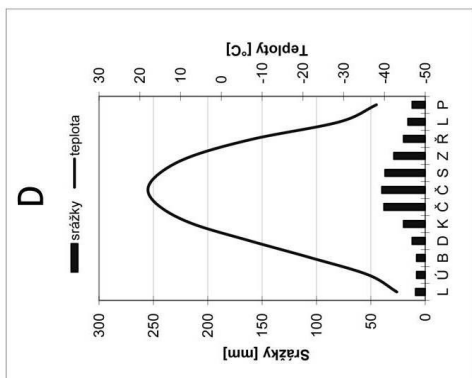
Přiřaďte ke každému povodí řeky odpovídající odtokovou charakteristiku

a klimadiagram. Za každý správně přiřazený klimadiagram 1 bod a za každý správně přiřazený hydrogram 1 bod

Povodí	Klimadiagram	Hydrogram
Jordán	C	4
Lena	D	2
Mekong	B	1
Murray	A	3

KRAJSKÉ KOLO

KATEGORIE D

KRAJSKÉ KOLO

KATEGORIE D

Pro kterou ze čtyř výše uvedených řek platí následující charakteristika?

Mekong (1 b.)

Jak se jmenuje jezero zmíněné v charakteristice povodí?

Tonlesap (1 b.)

Řeka teče poledníkovým směrem. Plocha povodí se blíží milionu km². Na horním toku je hlavním zdrojem vodnosti voda z tajících ledovců. Při pravidelných povodních na dolním toku část vody odtéká do rozlehlého jezera, které pak nadlepšuje průtok na začátku sušší části roku.

12

2 body

Vyberte z nabídky asijských států ty, které mají přístup k moři, tj. jejich státní hranici alespoň z části omývá některé moře: *Za každý správně určený stát 0,5 bodu*

Afghánistán, Bhútán, Gruzie, Jordánsko, Kambodža, Kazachstán, Kuvajt, Laos, Myanmar (Barma), Uzbekistán

Gruzie, Kambodža, Kuvajt, Myanmar (Barma)

13

2 body

Kartogram znázorňuje rozložení určité charakteristiky podle vybraných asijských států.

Čím tmavší barva, tím vyšší intenzita daného jevu (šrafura vyjadřuje chybějící údaje).

O kterou charakteristiku se jedná? (zakroužkujte)

A

Podíl vyznavačů buddhismu z celkové populace státu (v %).

B

Hustota železniční sítě, tj. délka železničních tratí ku rozloze státu (km/1 000 km²).

C

Podíl těžebního průmyslu na tvorbě HDP (v %).

D

Úhrnná plodnost (počet dětí na jednu ženu).

PRAKTICKÁ ČÁST

Celkem 30 bodů

Pomůcky: psací potřeby, kalkulačka,
Česká republika: sešitový atlas pro základní školy a víceletá gymnázia (Kartografie Praha, a. s.)

GEOGRAFICKÁ EXKURZE PO SEVERU ČECH

Geografové si svoje názory a poznatky často vyměňují na odborných konferencích. Do Česka se právě sjela skupina geografů z různých evropských zemí a 20 účastníků se přihlásilo na jednodenní geografickou exkurzi po severu Čech. Připravte pro tuto skupinu geografů exkurzi tak, abyste se pohybovali výhradně po území buďto Ústeckého nebo Libereckého kraje.

Exkurze by měla splňovat tyto předpoklady:

- 1) Odborná geografická exkurze není výlet cestovní kanceláře, a proto není potřeba za každou cenu navštívit věhlasné památky. Cílem exkurze je představit účastníkům charakteristický obraz území, včetně jeho krás, ale i problémů.
- 2) Exkurze se bude odbývat výhradně po území Ústeckého nebo Libereckého kraje. Zvolte si pouze jeden z těchto krajů. Pokud se v některém z nich nachází vaše škola, musíte si vybrat ten druhý. Pozor, pokud si vyberete ten kraj, ve kterém se nachází vaše škola, je řešení celé úlohy neplatné!
- 3) Vyjedete z krajského města, kde budou účastníci ubytováni. Nemusíte se do něj ale již vracet, pokud nechcete.
- 4) Exkurzi budete realizovat autobusem, ale nesmíte ujet více než 200 km.
- 5) Během exkurze je v plánu udělat 5 zastávek (počet 5 může zahrnovat i prohlídku v místě konečné zastávky).
- 6) Během exkurze ukážete odborníkům krajiny typické pro daný region.
- 7) Během exkurze navštívíte minimálně jedno město (sídlo větší než 3 000 obyvatel).
- 8) Během exkurze navštívíte minimálně jedno místo, odkud bude dobrý rozhled do kraje. Na toto místo dojdete pěšky, celá pěší cesta (tam i zpět) však nesmí přesáhnout 5 km.

K řešení budete potřebovat atlas České republiky.

Pokud si nevíte rady, prohlédněte si v rámečku na konci úlohy příklad obdobného řešení pro Jihočeský kraj.

14

0 bodů

Nejprve napište, který ze dvou krajů (Ústecký nebo Liberecký) jste si zvolil(a).

Pouze pro přehlednost, aby bylo hned viditelné, zda soutěžící řeší Ústecký nebo Liberecký kraj. Zkontrolovat, zda si soutěžící nevybral kraj, ve kterém se nachází jeho škola (viz podmínka č. 2 výše). Pokud tomu tak je a soutěžící řešil úlohu pro kraj, ve kterém se nachází jeho škola, je celá úloha neplatná a soutěžící neobdrží ani jeden bod, i kdyby byla exkurze navržena podle ostatních zásad.

KRAJSKÉ KOLO

KATEGORIE D

15

27 bodů

Napište trasu geografické exkurze – vypište jednotlivé úseky a zastávky vaší trasy. U každé zastávky stručně zdůvodněte její volbu a napište, co konkrétně chcete odborníkům ukázat a proč.

Bodování a řešení – viz níže obecné zásady řešení a 2 návrhy řešení

16

3 body

Vymyslete atraktivní název pro exkurzi, který bude zároveň vystihovat to, co účastníci uvidí.

1–3 body podle výstižnosti názvu. Řešení – viz níže příklad a 2 návrhy řešení; název by měl co nejvíce vystihovat pozorované jevy v regionu

Příklad řešení:

Jihočeský kraj – příklad exkurze bez návratu do místa zahájení cesty

Název exkurze: Krajina plná vody

Celkem ujetých kilometrů: 177

- 1. úsek České Budějovice – Třeboň;** zastávka v Třeboni, městská památková rezervace, centrum tradiční rybníkářské oblasti, CHKO a biosférická rezervace UNESCO Třeboňsko.
- 2. úsek Třeboň – Suchdol nad Lužnicí;** cestou výhled na rybníky spojený s výkladem o historií rybníkářství v českých zemích; v zázemí Suchdola nad Lužnicí těžba písků a štěrkopísků (lomy).
- 3. úsek Suchdol nad Lužnicí – Tereziino údolí:** krajinný park a maloplošné chráněné území v údolí vodního toku Stropnice v podhůří Novohradský hor.
- 4. úsek Tereziino údolí – úpatí Vítkova kamene:** vrch Vítkův kámen 1 035 m n. m. poblíž vodní nádrže Lipno v prostoru rozvodí mezi Severním a Černým mořem. Výstup na Vítkův kámen (cesta tam i zpět do 5 km): výhled na vodní nádrž Lipno, vrch Kleť (1 084 m n. m., CHKO Blanský les), Novohradské hory, pohoří Šumava (CHKO a NP). Území bylo v roce 1938 okupováno Německem – výhled spojit s výkladem o dřívějším osídlení pohraničí českými Němci.
- 5. úsek úpatí Vítkova kamene – Český Krumlov;** cestou kolem papírny ve Větřní – výklad k jihočeskému průmyslu (papírenský, dřevozpracující, potravinářský); Český Krumlov jako památka zapsaná na seznamu světového dědictví UNESCO. Zde účastníci končí svou cestu.

Zdroj: Z. Pavlasová, S. Kučerová

KRAJSKÉ KOLO

KATEGORIE D

Obecné zásady řešení úloh 15 a 16:

Celkem 27 bodů:

2 body za to, že exkurze není pouze výletem po památkách, ale jsou řazeny i „neturistické“ lokality (průmysl, „průměrná“ a pro běžného turistu nezajímavá místní krajina, sídliště, zemědělství apod.)

2 body za to že jsou zmíněna i „negativa“ a problémy (znečištění ŽP, nezaměstnanost, ghetta apod.)

1 bod za to, že exkurze nepřesáhla 200 km

2 body za to, je-li z popisu exkurze patrné, že v rámci daného kraje se nenachází jen jeden typ „typické krajiny“, ale že je takových typických krajin v regionu více, tj. exkurze je vedená různorodým reliéfem, územími s různým využitím krajiny a půdy apod. a tento typ krajin je v textu popsán.

6 bodů, pokud jsou uvedeny 3 a více typů krajin NEBO 4 body za to, pokud jsou uvedeny libovolné 2 typy krajin nacházející se v následujícím výčtu oblastí:

pro Ústecký kraj: 1. Krušné hory, 2. Podkrušnohorské pánve (Mostecká pánev), 3. České středohoří, 4. Labské pískovce + České Švýcarsko (Česko-Saské Švýcarsko), 5. Poohří, 6. Šluknovská pahorkatina + Děčínská vrchovina + Lužické hory

pro Liberecký kraj: 1. Jizerské hory + Lužické hory + Frýdlantská pahorkatina, 2. Krkonoše, 3. Ještědsko-kozákovský hřbet, 4. Český ráj + Maloskalsko, 5. Ralská pahorkatina

1 bod za to, že bylo během exkurze navštíveno minimálně jedno město (sídlo větší než 3 000 obyvatel)

2 body za to, že bylo během exkurze navštíveno minimálně jedno místo, odkud je dobrý rozhled do kraje (nutno posuzovat s ohledem na obecně zeměpisnou mapu v atlase – tj. musí jít o jednu relativně izolovanou kótu o lokálně co nejvyšší nadmořské výšce)

1 bod za to, že celá pěší cesta na vyhlídku do kraje nepřesáhla 5 km (nutno odhadnout s určitou rezervou a s ohledem na podrobnost map v atlase)

1–5 bodů za to, pokud je během exkurze navštíveno nebo zmíněno minimálně 1–5 z těchto lokalit/územních celků/oblastí:

pro Ústecký kraj: Chomutov, Most, Bílina, Litvínov, Teplice, Děčín, Žatec, Louny, Kadaň, Rumburk, Varnsdorf, Šluknov, Lovosice, Litoměřice, Terezín, v. n. Nechanice, v. n. Přisečnice, v. n. Fláje, Milešovka, Lovoš, Raná, Varhošť Děčínský Sněžník, Bořeň, Porta Bohemica, Hřensko, hnědouhelné pánve a lomy, rekultivované plochy po těžbě, „Zahrada Čech“, vulkanický reliéf, pískovcový reliéf, CHKO Labské pískovce, CHKO České středohoří

pro Liberecký kraj: Liberec, Jablonec nad Nisou, Česká Lípa, Nový Bor, Turnov, Železný Brod, Frýdlant, Jablonné v Podještědí, Harrachov, Desná, Tanvald, Smržovka, Bedřichov, Ještěd, Kozákov, Luž, Smrk, Bezděz, oblast sklářského průmyslu, oblast výroby bižuterie, lyžařská střediska, bývalý vojenský prostor Ralsko, Kraj K. H. Máchy, pískovcový reliéf, Bozkovské jeskyně, Malá Skála, Máchovo jezero, (v. n.) Josefův Důl, v. n. Souš, CHKO České středohoří, CHKO Lužické hory, CHKO Jizerské hory, NP Krkonoše, CHKO Český ráj, CHKO Kokořínsko

až 5 bodů za vysvětlení důvodu navštívení jednotlivých lokalit a oblastí (zastávek a/nebo úseků). Tj. po 1 bodu za každou z požadovaných 5 zastávek, u které bude krátký popis toho co a proč bude během exkurze ukázáno; popis zastávky lze nahradit popisem úseku (viz příklady – cesta kolem rybníků, cesta kolem papírny apod.).

KRAJSKÉ KOLO

KATEGORIE D

Příklady řešení:

Následující dvě ukázky nepředstavují vzor, který mají soutěžící splnit, ale spíše jakousi maximální metu, které mohou dosáhnout, příklad situací, které se mohou v jejich řešení vyskytnout. Ne všechny skutečnosti zde uvedené je možné vyčíst ze školního atlasu.

1. Ústecký kraj – příklad exkurze bez návratu do místa zahájení cesty

Celkem ujetých kilometrů: 153

Název exkurze: Ústecko – region zapomenutých hor a průmyslového podhůří

1. úsek Ústí nad Labem – Děčínský Sněžník, přes Děčín podél Labe, kde účastníci uvidí labskou dopravní cestu (silniční, železniční i vodní). Zastaví pod Děčínským Sněžníkem a vyjdou nahoru (cesta tam i zpět do 5 km). Z vrcholu výhled na severu a severozápadě na Česko-Saské Švýcarsko/Národní park České Švýcarsko (pískovcové útvary), na Děčín a na jihovýchodním horizontu vystupuje České středohoří, pohoří sopečného původu. Děčínský Sněžník je příkladem pískovcového reliéfu CHKO Labské pískovce.
2. úsek Sněžník – Teplice; cestou účastníci uvidí nové dálniční spojení Česka s Německem D 8. Zastávka v Teplicích, významných lázních, jejichž význam negativně snižuje okolní neatraktivní krajina, diskuze revitalizace a transformace města.
3. úsek Teplice – vodní nádrž Fláje; účastníci projíždějí typickou krajinu zlomového pohoří (hrástě) Krušných hor, zalesněnými vrcholovými partiemi se zaniklým osídlením po odsunu Němců (tuto skutečnost soutěžící nemusejí znát), Krušné hory jako oblast zimních sportů (lyžování – běh i sjezd). Vodní nádrž Fláje jako jeden z příkladů retenčního vodního díla.
4. úsek Fláje – Most, přes Litvínov a Záluží u Mostu (zpracování ropy), zastávka u kostela v Mostě, který byl přesunut kvůli povrchové těžbě hnědého uhlí. Most jako příklad nově vystavěného sídla v těžební krajině, rekultivace potěžební krajiny v zázemí Mostu. Účastníci se dozví o sociálních a environmentálních problémech těžební krajiny.
5. úsek Most – Žatec; Žatec město chmele, centrum zemědělského Poohří. Zde účastníci končí svou cestu večeří s typickým žateckým pivem.

2. Liberecký kraj – příklad exkurze s návratem do místa zahájení cesty

Název exkurze: Regionem celoroční rekreace

Celkem ujetých kilometrů: 183

1. úsek Liberec – Bedřichov; krajina CHKO Jizerské hory a region zimních sportů, Bedřichov jako lyžařské centrum a místo konání (start a cíl) Jizerské padesátky (závody v běhu na lyžích).
2. úsek Bedřichov – Suché skály; ukázka pískovcového reliéfu v okolí Malé Skály (spadá pod správu CHKO Český ráj) - účastníci exkurze se dozvědí informace o typickém pískovcovém reliéfu Českého ráje.
3. úsek Suché skály – Bezděz, přes Sychrov, Český Dub a územím opuštěné krajiny bývalého vojenského prostoru Ralsko; výstup na vrch Bezděz (vrch vulkanického původu – délka pěší trasy je do 5 km), výhled na lesnaté území bývalého vojenského prostoru Ralsko, Máchovo jezero – příklad významného rekreačního letoviska (zejména v období před rokem 1989), tzv. Kraj Karla Hynka Máchy (českého obrozeneckého spisovatele), jistého symbolu regionální identity.
4. úsek Bezděz – Nový Bor, přes Doksy a Českou Lípu; Zastávka v Novém Boru, tradiční a úspěšně transformované centrum sklářského průmyslu, jádro oblasti na pomezí CHKO České středohoří a CHKO Lužické hory.
5. úsek Nový Bor – Liberec, přes Cvikov a Jablonné v Podještědí – poutní místo v krajině s pozadím Lužických hor. Exkurze je ukončená v místě jejího zahájení.